

**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis
Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et
Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in
quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus
respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum
luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque
omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XCI. Florentina fideicommissi de Albertis, De theorica Cumani in l.
cum it à §. in fidercommisso ff. de leg. 2. An scilicèt vocatio alicujus
alicujus eiusque filiorum expiret in orimo & per ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

Et quartò, quod in casu existentia filiorum masculorum Aloysij & Caroli primò institutorum, ultimo eorum deficiente substituit pro medietate filias feminas dicti masculi deficientis, & in alia medietate dictam Eleonoram, earumque respectivè filios & descendentes, quibus deindè deficientibus substituit dictam Societatem, quàm ita liquidò constare observabam, subsidiariè, ac ultimo loco vocatam esse post defectum propria sanguinem, quodque ubi cessatis masculis, unus tantùm feminarum ordo adesset, nempe filia ultimi, & dicta Eleonora, æqualem voluit esse earum conditionem in universa hereditate, & sic cessabat illa identitas rationis, cui dicta præsumptio innixa est.

Clarius verò, quoniam dicta questio propriè percutit casum omnimodæ caducationis, ob quam bona efficerentur libera & transitoria ad hæredes extraneos in totalem exclusionem causæ piæ substituta, quo casu magis strictè procedendum videtur; Secus autem in præfenti, quod admissis etiam in hac portione prædictis Eleonora & filiabus Caroli, earumque descendentes, post omnes defectos, adhuc eadem causa pia substituta est unde propterea non est dare omnimodam caducationem substitutionis, sed solum quendam ejus dilationem casus omninò exituri, dum pia causa nunquam deficit, concedendo juxta verisimilem testatoris voluntatem prælationem proprio sanguini, quo casu magis benignè procedendum venit ut præferim advertitur in *Romana fideic. de Glorierij disc. 41.* Ideoque concludendum videtur, ut insinuatum est, istam quoque esse questionem potius facti & voluntatis quam juris, cujus inspectio cadit solum ad effectum firmandi regulam seu præsumptionem in dubio, transferentem onus probandi ex conjecturis, aliisque circumstantiis diversam voluntatem tanquam limitationem regulæ, & circa quod neque omninò certa, & infinita decisio statui potest, sed ad instar omnium aliarum consilium questionum voluntatis, decisio pendet in singulis casibus ex eorum respectivè particularibus circumstantiis, prudentis judicis arbitrio pensandis; Et sic conclusio deducta ex secunda magis recepta opinione reprobante illam *Oldradicæ* sequacium deservit solum ad inducendam regulam super præsumpta voluntate, ex contrariis præsumptionibus cessare debentem; Atque ita, vel disputando, vel consulendo pro veritate diversimodè in pluribus aliis causis sub ista questione cadentibus diversimodè unam, vel alteram opinionem, reflectendo etiam ad solam veritatem, tenere visum est, prout diversa facti qualitas exigebat.

FLORENTINA FIDEICOMMISSI DE ALBERTIS

PRO

MARIA UGOLINA DE ALBERTIS.

Responsum ad causam.

De theorica *Cumani* in l. *casu* in fideicommissis ff. de leg. 2. Ad licet vocatio alicujus ejusque filiorum expiret in primo & periret, vel habeat tractum cessivum per fideicommissum.

SUMMARY.

- 1 **O** Casus scribendi.
- 2 De questione an vocatio alicujus filiorum intelligatur per vulgarem periret in primo vel sit per fideicommissum.
- 3 Quod regulariter censetur per vulgarem periret in primo vel sit per fideicommissum. *Responsum Rotæ.*
- 4 Idem in sensu doctorum cum amplexantur.
- 5 De stylo Consulenti in his questionibus.
- 6 Referuntur alij de materia agens, et ad opinionem tenentes.
- 7 De contraria opinione, & de distinctione nomen determinatum, & indeterminate.
- 8 Quando hæc opinio videatur recepta.
- 9 Quod distinctio resultans ex forma verborum non sit attendenda.
- 10 De verbo pervenit, quod convenit in quantum quam fideicommissaria.
- 11 Quomodo iudex debeat se gerere in perquisitis auctoritatibus facientibus pro Caltren. profideicommissaria.
- 12 Regula de qua num. 3. limitatur ex causis.
- 13 Recensentur aliqua consilia.
- 14 Imperfectio voluntatis attenditur etiam testamenti inter liberos, vel ad partem.
- 15 De differentia inter progressum fideicommissum inter descendentes, & transivum ad extraneos.
- 16 Resolvuntur conjecturae de quibus non potest sermone quod a dispositis cum deficiente non inferatur ad transivum.
- 17 Clausula in stirpes an inducat conjecturam quando.
- 18 Quando prohibitio alienationis inducat fideicommissum.
- 19 An ex sola vocatione masculorum res sit fideicommissaria sufficiens.
- 20 Que regula habeatur in conjectura.
- 21 De ratione ob quam conjectura de parte 19. non sit considerabilis in Consuetudine.
- 22 Qualitas bonorum in proposito facti attendenda est.
- 23 Expendantur conjecturae suadentes transivum fideicommissaria.
- 24 Sufficit conjecturae hinc inde si hinc inde probatio contra fideicommissum.
- 25 Quid in hoc importet compendiosum.
- 26 Ex vocatione activa non inferatur ad passivam.

DISC. XCI.

Pendente ista causa in Rota Florentina, peritus fuit ex parte Mariæ Ugolinæ de Albertis scribendum more Advocati ad causam oppositam.

tatem super facti notula, eidem requirenti, ut sæpè contingit restituta, unde propterea in his adnotationibus ad veritatem, non potui super hoc respondere ita dato efformare iudicium, cum hoc pendeat à distincta notitia facti sine qua illud efformari non potest, proindequè in causis extra Curiam id non de facili sequi potest; Quia tamen dictum responsum plura continet ad hanc materiam theoricæ *Cumani* à probabilitate non aliena, idcirco, præter tamen stylium, adnotat ipsum responsum prout datum fuit, suspendendo tamen proprium iudicium circa applicationem conclusionum ad casum, ipsumque sequitur, videlicet.

Præsupposito factò &c. Resolutio pendet à quæstione tractata per scribentes in *L. Gallus §. quidam resit ff. de vulg. & l. cum ita §. in fideicommissis ff. de leg. 2.* An scilicet vocatio alicujus ejusque filiorum & descendentiùm censetur per vulgarem, itaut in primo admissio expitet juxta opinionem *Cumani*, & sequacium, vel potius per fideicommissariam in universâ descendentiâ juxta opinionem *Castrensis* & aliorum, qui eum sequuntur, de quibus pro utraque sententiâ latè *Fusar. de substit. q. 382 & 479.*

Ita quæstio in mero puncto juris ac abstractè sumpta, apud bonos & versatos forenses non meretur amplius disputationem, cum in foro, præsertim in Rota Romana, cessantibus facti circumstantiis diversam defuncti voluntatem suadentibus, receptissima sit opinio *Cumani*, ut vocatio censetur per vulgarem, non curatis distinct. onibus *Socini* & aliorum super verborum formulis, sub quibus substitutio concepta est. An scilicet per verba directa seu communia, vel obliqua. Neque personarum genere, an sit unius vel plurium graduum complexivum, quoniam indefinitè opinio *Cumani* perpetuò recepta fuit in Rota pro regula, ut post hanc decisionem antiquiores plene dec. 377 n. 2 & per tot par. 1. recen. dec. 221. & 326 utrobique n. 6. par. 5. decis. 212. & 264. par. 4. dec. 366. n. 9. par. 1. tom. 2. coram *Gregor. dec. 207. num. 1.* ubi latè *Adden num. 9.* In Bonon. fideicommissi de *Guidottis 24. Januarij 1648. coram Arguelles*, ubi dicitur quod perpetuò Rota sequuta est hanc opinionem, *decis. 190. num. 8. par. 11. recen.* & sæpè in aliis, atque admittitur in decisionibus emanatis in *Florentina de Detis qua sunt 12. & 143. p. 1. recen.* pro fideicommissaria vocatiõne magis facientibus, ad eò ut si præsens disputatio esset in Curia, superfluum reputaretur auctoritates desuper cumulare, cum dicta opinio *Cumani* passim præsupponatur pro regula.

Illamque in puncto juris veriolem esse, ultra supradictam Rotæ auctoritatem, latè comprobant *Mench. conf. 85. num. 82. cum sequent. & lib. 4. præsumpt. 71. per tot. & alii per Fusar. d. q. 482. num. 1. eum sequen. qui num. 19. relatis aliis contrariam tenentibus, eorumque fundamentis, hanc dicit veriolem, & tenendam, quod repetit num. 43. ubi in specie advertit eam esse veriolem, si vè agatur de vocatiõne collectiva plurium graduum, quod etiam affirmat d. *quest. 479. num. 53. 88. & alibi; Atque d. quest. 82. num. 19. declarando dicta per seipsum in consiliis, advertit se in iis casibus motum fuisse ex conjecturis ibi militantibus; Consulentium etenim in his terminis mos est, ut idem Fusar. advertit, regulam in puncto juris pro se deducere, non ut in ea constituant fundamentum, quod principaliter in conjecturis & facti circumstantiis constitui solet, sed ut regulæ cedere non videantur; Dictamque *Cumani* opinionem post *Fusar. & alios per eum alle-***

gatos, latè etiam veriolem, quamvis de nomine colectivo plurium graduum ageretur, bene comprobant *Marta de success. p. 1. q. 21. art. 3. n. 35. cum seq. Surd. dec. 349. Redenase conf. 10. n. 3. & seq. amplè Castill. lib. 5. contr. jur. cap. 100. n. 17 & 24. ubi & præcedenti n. 7. ad fatuetatem cumulantur omnes materiam tractantes, ac utramque opinionem tenentes, in quibus proinde expendendis, vel refellendis inanis labor videtur, stylo, & occupationibus Romanæ Curie omninò incongruus, cum revera in nudo puncto juris, circumscriptis conjecturis & circumstantiis facti, opinio *Cumani* sit receptissima; Et si benè considerentur auctoritates, quæ in contrarium deduci solent, præsertim *Consilia & Decisiones*, constabit illas juxta adnotationem *Fusar. loco sup. cit.* in dictis conjecturis & facti circumstantiis fundari, quamvis ad super abundantiam regulam pro se statuere consentiat.*

Et quidem potissima ratio, in qua sequaces *Castrensis* juxta distinctionem *Socini* fundari solent, inter nomen collectivum determinatum & indeterminatum, stat in eo, quod impossibile videatur omnes dicti generis personas uno tempore nas esse, ac per vulgarem admitti, ut per *Decian. conf. 1. n. 244. cum seq. lib. 1.* & alios hujus opinionis sequaces; Verum debilissima est ista ratio, quoniam Vulgaris est rectè verificabilis in illis dicti generis personis quæ de tempore evenientis conditionis extant, ut per *Mench. & alios ut supra; Et in specie verbo descendentes benè Redenase. d. conf. 10. n. 20. cum seq.* Quod indubitatum videtur, quoties primus substitutionum gradus plures continet gradus, & personas, itaut remotissimum etiam tempus respiciat quando incertum est, an primus substitutus, vel ejus filii, seu ulteriores descendentes sint extituri, ideoque testatores ad caducationem evitandam plures personarum gradus prudenter considerant.

Objectum autem procedere posset, quoties primus substitutionis gradus esset terminatus ad certam personam, itaut conditionis purificatio verisimiliter brevi tempore sit eventura, tunc etenim, cum secundi substituti vel ejus filiorum existentia sit verisimilis, superflua videtur ulterior vocatio descendentiùm, undè intrare potest forsan conjectura voluntatis, quod testator descendentes vocando, voluerit inter eos fideicommissum inducere, & in his terminis loquuntur plerique ex illis, qui pro contraria deduci solent, præsertim *Rauden. dec. 31. n. 262. cum seq.* in proposito ponderandis; Sed ubi secunda substitutio longissimum tempus respicere potest, quando incertum est, quisnam generis vocati gradus superesse possit, tunc nulla subest ratio, quæ dictam distinctionem salvet; Unde merito in allegatis Rotæ decisionibus, atque per *Mench. Fusar. Redenase. & alios* indistinctè recepta est opinio *Cumani*, si vè nomen collectivum sit finitum ac determinatum ad certos gradus, si vè etiam indeterminatum; Immo etiam ubi substitutio facta est certæ & determinatæ personæ, adhuc tamen intelligi per vulgarem, quamvis aliquis & ejus descendentes vocentur benè tenet *idem Castrensis conf. 434. volum. 4.*

Distinctio autem per aliquos deduci solita ex formula verborum, pariter juxta magis receptam sententiam in foro non videtur amplius considerabilis, ex ea viva ratione, quod potius substantia voluntatis attendi debet quam cortex & figura verborum, quæ sæpè sæpius, Vel ab imperitis Notariis,

LUCA
e
mentis
lat
VI
9

delli miei figli, & descendenti dimandare la cosa contrattata, e non dimandandola, la lascio al figlio maggiore di Otto. & questo non dimandandola, la lascio al primo figlio di Bernardo, & non hauendo effetto la sua dimanda la lascio al Hospitale dell' Innocenti.

Ex isto enim contextu aliquido constat, testatorem cogitasse de prohibitione alienationis quoad filios & descendentes tantum, non autem quoad transversales, & tamen de istis in eadem dispositione cogitavit; Et quod magis considerandum est, in casu contraventionis, non vocavit omnes illos, qui erant substituti in casu mortis, sed solum filios majores Orti & Bernardi, ipretis alius istorum descendentes, ac ipretis etiam universa linea Laurentii, ideoque ex isto modo disponendi palpabilis meo iudicio resultat conjectura exclusiva fideicommissi perpe. ui & successivi in descendentiis distorum transversalium, cum omnis ratio postulet, eandem ac majorem prohibitionem in istis, si fideicommissum in eis considerasset, ut ad sensum; Ut enim verba in proposito operentur, directa esse debeat ad ipsas personas, inter quas prætenditur induci fideicommissum non autem ad personas diversi generis expressè gravatas. ut per *Fusar dicta quest. 382. num. 53 & quest. 479. num. 56. Redenasc. dicto conf. o. num. 12. cum sequent. Rot. decis. 357. num. 6. par. 1. recent.*

Al quoniam efficacia apparentiam habere videntur secunda & tertia conjectura, quasi quod per illas videatur contemplata agnatio, verum adhuc inefficaces reputandæ veniunt; Licet enim aliqui eam præsertim à masculina qualitate resultantem admiserint frequentiori tamen calculo rejicitur, ut constat ex congestis per *Mench. conf. 85. num. 102. & conf. 328. num. 74. per Fusar. d. quest. 382. num. 49. cum sequent. & quest. 479. num. 105. Redenasc. conf. 10. num. 40.*

In materia conjecturarum certa regula tradi non potest, cum tota pendeat ex prudentis iudicis arbitrio, ab earum numero, necnon personarum, locorum & rerum circumstantiis regulando ex plenè deductis per *Casill. lib. 4. contror. cap. 23. & 24.* Undè sæpè videmus in uno casu aliquas conjecturas admitti, in altero verò easdem ac majores rejici, quia nempe in uno nihil urget in contrarium quod illarum efficaciam tollat sicut in altero, ut frequentè *hor. eod. vii.*

In casu autem, de quo agitur, si attendimus numerum conjecturarum ille est modicus, quia in effectu non nisi istæ duæ ultimo loco relatæ sunt considerabiles; si efficaciam, sunt dubiæ dum magis communiter refelluntur, ut supra; Atque si alibi debiles & æquivocæ reputantur, multo magis in Civitate Florentiæ, in qua forè singulariter ad universam Europam Statuta antiquis duodecim tabularum legibus magis accedunt, atque sceminas per remotos agnatos usque ad octavum ac respectivè sexum gradum excludant, ut in sua materia *sub tit. de successibus*, undè exclusio sceminarum cum prælatione masculorum quamvis remotiorum videtur ex more regionis; Si qualitatem personarum, & pariter major illarum necessitas requiritur, cum agatur inter transversales ut supra dictum fuit, Et tandem si qualitatem bonorum, idem dicendum, quia nulla adest res, cujus testator ex particulari affectione perpetuam conservationem in omnibus vocatis desideraverit cum respectu domorum & stabilium, hujusmodi desiderium ad solos filios

& proprios descendentes restrinxerit ut supra; Qualitas enim bonorum, ac ampla prohibitio alienationis respectu omnium vocatorum juncta cum qualitate masculinitatis, & aliis conjecturis fuit potissimum fundamentum in illa Florentina de *Dehis*, in contrarium allegari solita *decis. 125. num. ultim. & plenius decisione 143. per tot. part. 1. recent.*

In contrarium verò urgent plures conjecturæ magis stringentes, Prima nempe resultat ex dicto verbo *perveniat*, quod tanquam momentaneum, fideicommissum excludit ut supra probatum fuit ex *Peregrin. conf. 33. numer. 14. libr. 3. Fusar. quest. 382. numer. 34. Redenasc. conf. 10. numer. 16. & alio*; Secunda ex restricta prohibitione alienationis ad solos filios & descendentes proprios, ea nullatenus curata in transversalibus; Et tertia, quia ubi testator voluit ordinare fideicommissum, tacere scivit.

Neque opus est inspicere, an hujusmodi conjecturæ sint contrariis efficaciores, sufficit enim illas hinc inde confluere, ut eis ad invicem conquassatis, vel debilitatis, summa maneat regula, maximè pro reo & possessore absolvendo ex deductis per *Casill. lib. 4. contror. 22.* Sufficit namque rem reddi dubiam, ut in dubio contra fideicommissum respondendum veniat *Ortob. decis. 255. numer. ultim. Romana fideicommissi de Ferratinis 19. Novembris 1646. & 29. Martii 1647. coram Peeringerio, Avinionen. fideicommissi 22. Aprilis 1652. coram Celso inter suas decis. 145. numer. fin. & in alio.*

Quæ ex adverso dici solent de compendiosa sunt penitus extra punctum, tunc enim compendiosa est considerabilis, quando adjecta est per viam gravaminis illis personis, inter quas fideicommissum reciprocum, & descendivum prætenditur, secus si adjecta sit aliis in primo substitutionum gradu vocatis, quoniam ex vocatione activa non inferitur ad passivam, ut bene *decis. 357. num. 6. & 7. par. 1. recent. Redenasc. d. conf. 10. num. 6. cum sequent.* Atque in hoc stat æquivocam clarum, quia testator per compendiosam substituendo ejus filiis & descendentes, censetur inter ipsos omnes fideicommissum induxisse, sed non per hoc resultat, ut idem censetur repetitum in alio substitutionum gradu postmodum ordinato, dum ad ulteriorem gradum deinde non processit, & sic respectu transversalium nulla adest compendiosa passiva sed solum activa. Hæc scribendam tanquam Advocatus in causa disputata extra Curiam, in qua proinde nullum maturum iudicium pro veritate efformare potui.